

БЮЛЕТЕНЬ

Головної Управи Союзу Українських Ветеранів

ч. 2.

З М І С Т

1. Симон Петлюра.
2. Полк. Евген Коновалець.
3. Спогади про С. Петлюру.
4. Симон Петлюра в Вадовицькому таборі
5. Стратегія майбутньої війни
6. Вступ до науки командування
7. Корпус підтаршин
8. Хроніка ветерана
9. На довіллі
10. Тактична задача
11. Повідомлення Головної Управи

Т р а в е н ь 1 9 4 9 р.

СИМОН ПЕТЛЮРА.

/Короткі біографічні дані./

Симон Петлюра народився в Полтаві 22 травня 1879 року в сім'ї сідного міщанина. Початкову освіту здобув Симон у полтавській духовній школі /духовноє училище/, а пізніше вступив до полтавської духовної семінарії, де провадив культурно-національну і політичну роботу серед товаришів, за що й був виключений із постої кляси. Не зважаючи на це, трохи згодом склав екстерном іспити за повний курс семінарії. А що мав так званий "вовчий білет", то не міг вчитися в російській вищій школі і муєів їхати за кордон. В Галичині вступив до Львівського університету, який через політичні причини йому не пощастило скінчити.

Він повернувся в Україну і тимчасово учителював на Кубані в Земстві /Катеринодар/. Пізніше в Москві і Петрограді працював в асекураційному товаристві "Россія". Але й тут не переставав поповнювати свою освіту. Читав дуже багато книжок з найрізноманітніших галузей науки і здобув собі широке знання та виробив сталий загальний і політичний світогляд. Співробітничав у різних часописах і журналах в Україні та Галичині. Своєю невсипущою працею вибився на видатного журналіста та публіциста.

В 1912 р. зорганізував у Москві місячник "Украинская жизнь", став начальним редактором і провадив його до 1914 р. коли російська реакційна влада журнал закрила, а самого редактора змусила працювати урядовцем в "Союзі Городів".

В 1917 р., як здібний організатор і промовець, Петлюра формував військові частини, українізував їх і був головою Генерального Військового Комітету Центральної Ради, а пізніше Генеральним Секретарем Військових Справ. За часів гетьмана П. Скоропадського він був головою Київської Губерніальної Народньої Управи і Головою Всеукраїнського Союзу Земств.

В 1918 р., як член Національного Союзу, організував повстання і разом з полковником Євгеном Коновальцем - командантом корпусу Січових Стрільців - наступав з Білої Церкви на Київ, а здобувши його - усунув гетьмана з України. Третього лютого 1919 р. С. Петлюру обрано на Голову Директорії. Він провадив запеклу героїчну боротьбу з большевиками та після листопадової катастрофи української армії, в наслідок

нестачі зброї та амуніції, мусів у 1920 р. кинути рідні землі і виїхати до Варшави.

В 1924 р., коли большевики стали домагатися, щоб поляки його видали, виїхав з Польщі до Парижу, щоб там, як він казав, "... у столиці світу продовжувати розпочату й недокінчену роботу", - розказати світові правду про Україну та відкрити правдиве обличчя своїх супротивників. Там він мешкав в убогій кімнаті і, недосипаючи ночей, невтомно працював для України. Всі зароблені гроші витрачав на справи пропаганди та кореспонденції. Найголовніша його засада: менше дбати за себе, але більше про Батьківщину!

Симон Петлюра лишив по собі багато визначних публіцистичних статей, літературознавчих розвідок та багато перекладів з західно-європейської літератури.

"Українські мечі перекуються на рала тільки тоді, коли гасло - НЕЗАЛЕЖНА ДЕРЖАВА УКРАЇНСЬКА - перетвориться в дійсність і забезпечить отому ралові можливість зужиткувати рідну плодючу землю з її незчисленими багатствами не для потреб третього або другого з половиною чи якогось іншого Інтернаціоналу, а для устаткування і зміцнення власного державного добра і збагачення рідного народу.

С. Петлюра.

/"Пам'яті полятих за державність"/

Полковник ЄВГЕН КОНОВАЛЕЦЬ

Полк. Є. Коновалець народився 14.6.1891 р. в Замкові під Львовом. Син сільського вчителя, вихований у патріархальній родині, молодий львівський гімназист, Євген Коновалець був жвавим веселим юнаком. Але ясний життєрадісний дух не виключав у ньому поваги думки, скупчення і бажання дії. Ще гімназистом, бере участь у таємних гуртках, а студентом стає разом із стома товаришами перед судом на голосному процесі за українські демонстрації студентів Львівського Університету.

На обрії поволі громадаються хмари світової війни. Галицька молодь відчуває напруження і хоче чинно зустріти події та можливості, що вони принесуть. Студентство на своєму з'їзді висуває гасло самоздійснення і кличе українську суспільність до мілітаризації. Закладаються "Січі". Є. Коновалець бере участь у всіх цих акціях. Але він скромна людина діла, справу очолюють блискучіші одиниці. Його час ще не настав, він - там, у сірій мряці майбутнього, де в тяжких змаганнях і небезпеках розвіються легкі, поверхові натури, а лишаться тільки тверді і незрушні, як скелі.

Нарешті вибухає війна і перед Є. Коновальцем, молодим старшиною полку австрійської Ляндвері, лигають довгі місяці вояцького життя на російському фронті, ряд боїв і наприкінці - Маківка, де по тяжкому бої, потрапляє він до московського полону.

В полоні, спочатку в Чорному ярі, далі в Царицині, віднаходить він давніх товаришів, зокрема Андрія Мельника, і укладає з ними пляни на майбутнє.

Праця, що проробив Є. Коновалець в таборах полонених, над підготовкою українських старшин і підстаршин, мала великі наслідки під час творення української армії.

Знаємо, як виглядала справа організації української збройної сили на початках визвольних змагань в 1917-18 рр. Був це час, коли протягом кількох тижнів розкладалися, під впливом популярних революційних більшовицьких гасел, безздатні українізовані частини. Тому справді змаганням проти течії було зформування Є. Коновальцем в січні 1918 р. Галицько-Буковинського куреня з недавніх військовополонених українців з Західніх Земель, який брав участь у боротьбі за Київ під час московського поветання. В березні 1918 р. Галицько-Буковинський курінь перетворився на полк січових стрільців.

Політика Гетьмана прямувала виразно до відновлення єдиної невідомої Росії, наслідком чого було повстання Українського Народу проти Гетьмана. В боях за Київ брав участь і полковник Є. Коновалець на чолі січових стрільців. По звільненні Києва від гетьманців полк. Є. Коновалець стає на чолі осадного корпусу.

В 1920 р. Євген Коновалець вибирається за кордон і починає перший клас підвалини під Револьційну Військову Організацію - УВО. Націоналістичні групи, що постали з УВО, треба було охопити в суцільну одностаїну систему, що нею є єдина політична організація. Так заряджує Є. Коновалець Першу Конференцію Українських Націоналістів 3.11.1927 р., що вилонює Провід Українських Націоналістів. 8-9 квітня наступного року відбувається конференція друга. Акція завершується Першим Конгресом Українських Націоналістів 27.І. - 3.ІІ.1929 р., що на ньому формально закладено всеукраїнську ОУН і проголошено полк. Є. Коновальця Головою Проводу.

29 травня 1938 р. полк. Є. Коновалець їде на зв'язок до Роттердаму, куди мав прибути Чорноморський корабель, а на нім зв'язковий від СВУ. Але замість зв'язкового прибув советський агент і вручив полковникові не важливі папери, а пекельну годинникову бомбу. Від цієї бомби згинув трагічною смертю полк. Євген Коновалець 23.5.1938 року в місті Роттердамі.

Пошматоване тіло Вождя Націоналістів падає на чужому бруку, як дванадцять літ тому в Парижі тіло Голови Української Держави і Головного Отамана Симона Петлюри.

М.

"Як довго немає самостійної Української держави, так довго не буде порядку в Європі. Всі союзи будуть нереальними."

Є. КОНОВАЛЕЦЬ.

"Справа здобуття Української Держави - це справа цілої нації української, а не якоїсь класи чи партії."

С. ПЕТЛЮРА?

С П О Г А Д И П Р О

СИМОНА ПЕТЛЮРУ.

Серед цілого ряду спогадів, зв'язаних з особою сл. пам'яті Гол.Отамана С.Петлюри, хочу з свого боку передати кілька фрагментів-вражінь та спостережень, які мені довелося пережити, як учасникові визвольних змагань 1917-1921 років в лавах армії УНР.

Вперше довелося мені побачити Гол.Отамана в травні 1919 р. на фронті в час загального наступу армії УНР на Київ.

3-ій кінний Лубенський полк, в якому я тоді служив, входив до складу 3-ої стрілецької Залізної дивізії, якою командував ген.Ол.Удовиченко /тоді ще дивізія мала назву 3-ої Стрілецької і вже після боїв за Вапнярку дістала назву "Залізної"/. Дивізія складалася з таких частин: 7-ий піший Синій полк, 8-ий п. Чорноморський полк, 9-ий піш. Стрілецький п., 3-тя гарматна бригада, Лубенський кінний полк та 3-ій Технічний курінь.

Наша дивізія, перебуваючи на правому крилі армії, в своєму блискучому наступі від Збруча /з району Скалат, Іванків, Гуків/ по осі Оринін, Кам'янець на Поділлі, Дунаївці, Нова Ушиця, Копайгород, випереджуючи всі частини армії, підійшла з боями до залізниці Жмеринка-Могилів над Дністром. В день приїзду Гол.Отамана дивізія вела бій за опанування станції та містечка Копайгород, що лежать на залізничній лінії. Бій тривав вже від самого ранку. Чоловий наступ провадив 9-ий Стр.полк.

Ворог сильно боронився, маючи підтримку, крім власної артилерії, від двох панцерних потягів, що підійшли від станції Жмеринка. Раптом побачили ми, як із станції Мар'янівка, що була за нами, виїхало авто, прямуючи просто на командний пункт, що знаходився серед поля на могилі. За хвилину ми побачили, як кілька осіб висіло з авта й вийшло на могилу. По лавах нашого полку, що знаходився в дивізійному резерві у віддалі 600-700 метрів від цього пункту, в ярку, блискавкою пройшло: "Головний Отаман приїхав до нас!" "Он дивіться, то Він там на могилі, із штабом!"

Треба було бачити, як очі всіх звернулися на могилу, шукаючи серед групи старшин поетать Гол.Отамана. Це ж він там стоїть і дивиться на наступ, і тут майже у всіх з'явилося почуття зазтрости і провини, що мовляв, чому не ми там спереду? А тут чекаємо на наказ. Все зразу якось заметушилося, так якби шукало

для себе виправдання за якусь провину. А вини й не було, бо цілком зрозуміло, що не всі війська беруть участь в безпосередньому наступі, а без резерви, того рішального та забезпечуючого елемента бою, нормального бою не буває. Треба додати, що попереднього дня, власне наш полк був в авангарді дивізії і з боями зайняв села Богущівку і Мар"янівку. Але цього не бачив Гол. Отаман, а сьогодні він бачить в акції, але не нас.

Напевно по лавах 9-го Стрілецького полку теж пройшла вістка про приїзд Гол. Отамана, бо за кілька хвилин з боку ворога почувся сильний кулеметний та рушничний вогонь, а між нашими козаками почулися вигуки: "Дивіться, дивіться, "Шандруки" пішли в атаку" /"Шандруками" ми називали вояків 9-го Стр. полку, командиром якого був полк. П. Шандрук/. І дійсно, коли ми глянули на горбок, що був на схід від нас, побачили, як лави 9-го Стр. полку, не перебігаючи, а у весь ріст ішли вперед.

Нарешті й ми дочекались. Раптом почувся довгождана команда "По конях!" і по хвилі "Сідай!" Миттю козаки сиділи на конях, а коли після рівняння почувся команда "Списи в руку, шаблі геть!", всі зрозуміли, що й нам прийшло щастя на очах Гол. Отамана піти в бій. Виїхавши "на рисях" з балки і перейшовши на гальоп полк вихором пролетів через село, за яким розгорнувся в лаву. Ворог в паніці відступав, і наш полк захопив станцію, а далі зайняв і містечко Копайгород, до якого з правої сторони надходили лави Синього полку під командою полк. О. Вишнівського, що був в обході.

Бій кінчився, завдання було виконане та ще й на очах Гол. Отамана і це було великою втіхою для козаків. На вечір полк вертався з піснями до дивізійного резерву. Сторожову охорону зайняла піхота, а за рухом ворога стежили кінні роз"їзди.

Після цього довелося бачити мені Гол. Отамана під час навчання в Спільній Військовій школі /1919 р./, що стояла тоді в Кам"яниці на Поділлі, там же був і уряд УНР. Наша школа тоді несла варту при Гол. Отамані та Директорії. Вартували по черзі відділи з таким розрахунком, що піший відділ мав службу 3 дні, а кінний та гарматний відділи по одному дню. Отож кінному відділу припадало вартувати кожного 5-го дня. Пригадую собі, яка радість виявлялася на обличчях тих юнаків, яких визначали на варту до Гол. Отамана і, навпаки, сум у тих, що не потрапили на варту. Мені особисто випадало бути майже кожного

разу, а крім того стояти на посту, що був коло дверей кабінету Гол. Отамана.

Обов'язком вартового на цьому посту було перепускати тільки осіб з найближчого оточення, при чому фотокартки цих осіб знаходились на столику біля вартового, а тому, що осіб цих бачили по кілька разів на день, то і не дивно, що знали їх вже після одного дня варті. Всі інші особи могли входити до Гол. Отамана лише після зголошення у Команданта двірця - пполк. М. Куликівського та в товаристві ад'ютанта пполк. Даценка, або молодих ад'ютантів. Яке почуття сповнюваного обов'язку і відповідальності мав юнак, неучи варту, годі було зрозуміти. Тут же за дверима знаходилась особа Гол. Отамана і, не дивно, що коли тільки відчинялися двері з цієї кімнати, то стоячий на варті блискавкою витягався "струнко" і звертав голову "право глянь", рівночасно беручи зброю "на варту".

Пригадую собі як одного дня Гол. Отаман, проходячи вдруге чи втретє із свого кабінету до залі нарад, зупинився переді мною і в офіційній, але лагідній формі сказав: "Юначе, прошу віддавати мені пошану тільки раз", - на що я відповів: "Служаю, пане Головний Отамане!" Коли ж по певному часі Гол. Отаман вертався, я знову витягнувся як попередньо, віддаючи пошану і тут він, пошанюючи та відповідаючи на пошану схиленням голови, сказав: "Горе мені з юнаками, скільки не кажи, а вони своє" і вже іншим тоном: "Дякую за службу!" Голосне "Слава Україні!" - було моєю відповіддю.

Головний Отаман відчував, що юнаки люблять його всім своїм еством, будучи готовими сповнити кожний наказ, і він це гідно оцінював, знарчи, що в школі знаходяться учасники боїв за Крути, Київ, Київський Арсенал та ряду боїв від Житомира до Смотрича під Кам'янцем на Поділлі. Треба також додати, що до Спільної Військової Школи приходили юнаки не від шкільної лави /так би мовити, з цивільних/, а була це українська патріотична молодь з високих та середніх шкіл, молодь, що пішла в першу чергу на фронт, щоб боронити Батьківщину від ворогів, і вже з фронту їх направляли до школи. Скільки цієї молоді полягло на полі слави, нехай свідчить такий малий факт, а саме: коли мені в 1920 році довелося повернутися до школи для закінчення курсу, то залишилося нас живими лише 22 юнаки із сотні, що нараховувала 120 чоловік. /В 1919 році це була кінна сотня повного складу./ Це страти, понесені від грудня 1919 р. по серпень 1920 р.

Пам'ятаю, що коли був 1-ий випуск старшин кінноти з С.В.Д. в кількості 36 чоловік, то Гол.Отаман спеціально підкреслив, що бажає бути на цій урочистості і особисто іменував випускників. Як відбулася ця урочистість, опишу іншим разом, а зараз обмежуся лише деякими моментами. Вістка про приїзд Гол.Отamana зробила на нас велике враження, а головне те, що ми всі невимовно тішилися з нагоди побачити його ще раз.

Пригадую, як після присяги та паради акту іменування в першу старшанську рангу, відбувався обід. Коли подали десерт, то Гол.Отаман встав з свого місця і сів за стіл серед нас, молодих старшин-кіннотчиків. В розмові з нами, він звертався по черзі то до одного, то до другого, розпитуючи про частину, в якій той служив та пригадуючи ті чи інші епізоди з її життя. В кінці він звернувся до нас, щоб ми підійшли ближче. Коли ми обступили його, він звернувся теплими батьківськими словами: "Ідіть, мої любі, в полки та будьте тем прикладом українського старшини. Нехай вас Бог боронить і благословить вірно служити Батьківщині та за неї, як прийде час і вмерти. Щастя, Боже, в добрий час". Гучне "Слава Україні, слава!!" - було нашою відповіддю, а коли Гол.Отаман рушив іти, - ми підкопили його на руки і так віднесли. Ввечері того ж дня, не чекаючи кінця балю, Гол.Отаман мусів епішно залишити нас, вертаючи до свого постю. Гол.Отаман не хотів псувати настрою загальної забави і мав від "Іхати" непомітно. Проте, ми за Ним всеж простежили і на руках віднесли до авто. Довгим і гучним "слава" прощали ми його. Це був останній раз, коли я його бачив.

Кожному, хто пережив особисто ці дорогі хвилини під час відвідин Гол.Отаманом його частини, нехай ці короткі спогади нагадають подібні переживання. Для тих же, що з тих чи інших причин не переживали цього, нехай це буде свідком гарячої любови та популярности для особи славної й незабутньої пам'яті Головного Отamana Симона Петлюри.

Постать його, як найвірнішого Сина нашої Батьківщини, яку він любив понад усе і за яку й життя своє віддав, повинна бути прикладом для теперішнього та майбутнього поколінь.

Сотн. Микола Отрешко-Арський.

СИМОН ПЕТЛЮРА У ВАДОВИЦЬКОМУ ТАБОРІ.

Було це навесні 1921 року.

Ласкаве сонце гріло і голубило всіх, як рідна мати. Мешканці нашого табору повиходили з бараків, щоб подихати пахощами воскреслої природи.

Аж ось пролетіла блискавкою вістка:

"До табору Головний Отаман приїхав"... Коло таборової брами зібрались незчисленні маси люду. А ще більше товпилось коло дротяної таборової огорожі, за якою був запасовий залізничний тупик. Там стояв знаний нам сальоновий вагон Головного Отамана.

За пару хвилин ми побачили, як з нього вийшов С. Петлюра в супроводі ад"ютанта сотн. Ф. Крушинського. Приїхали вони з Тарнова, де містилися тоді наші міністерства.

І табір загув як вулик з бджолами:

- Головний Отаман приїхав!..
- Батько Петлюра в таборі!
- Ходім скорше до воріт!..

Усі біжать до брами. Кожний хоче побачити свого Вождя, подивитися, чи він не змінився, чи виглядає так як і вперше, - хоче почути від нього живе слово. Бо це ж був улюбленець народу. Недарма всі казали, що це: "Наш Отаман!"..

І справді: він з кожним, бувало, поговорить, кожному дасть відповідь і пораду. Козацтво його дуже любило і з великим захопленням завжди слухало його промов.

" " "

Петлюра пройшов через головну браму до табору. Загартоване старе козацтво з хлібом-сіллю зустріло свого улюбленця і просило до середини - оглянути, як воно мешкає.

Отаман узяв хліб і передав ад"ютантові. Тим часом великий натовп зібрався кого свого зверхника. Козаки один перед одним запитували:

- Пане Отамане, коли вже ми вернемось в Україну?..
- Набридло вже тут сидіти! - додає другий,
- А там на нас чекає робота! - каже третій,
- Щодня виглядають нас із заплаканими очима, - озивається четвертий збоку.

- Щодо повороту в Україну, мої любі, - відповів Отаман, - то мушу сказати, що ставлення Антанти до нашого питання ще не вирішене, але будьте певні, це скоро станеться...

Поговоривши з козаками, С.Петлюра пішов оглядати з адміністрацією табору різні місцеві організації та установи. Зайшов і до редакції нашої таборової газети "Запорозька Думка", що друкувалася у нас на "американці". Дав я йому один примірник часопису. Він з охотою прийняв. Читав, хто дописує, чи цікавиться нею ширший загаль табору.

Оглянувши всі таборові інституції, Петлюра попрямував до головної брами.

- До скорого побачення! Кріпиться, вірте в себе і в свої сили! Не падайте духом! Свого досягнемо!..

І вийшов з ад'ютантом за браму під бурхливі оклики таборян. Милім світлим променем в нашому буденному житті були ці незабутні хвилини спільного перебування з Вождем.

Вони zostались у кожного, як незабутні згадки на ціле життя.

Кожний запам'ятав його останні слова і замислився над ними, - та й було над чим, бо в них була основа і зміст нашої боротьби.

20.5.1946.

Гайденав

"Скупчимось один біля одного з готовістю взаємної допомоги і перестороги - і ми витримаємо всі "міри і проби" незалежно від того, чи вони походять від якогось інтернаціоналу - чи від його класичного антиподу."

С. Петлюра.

/ "Нац"яті поляглих за державність /

ВСТУП ДО НАУКИ КОМАНДУВАННЯ.

Ведення війни це мистецтво, яке опирається на знання та вільну творчу діяльність, а тому перед командним складом ставить найвищі вимоги. Завдяки неперервному розвитку техніки, воєнні дії підлягають в свою чергу постійному розвитку.

Говорячи ширше, воєнні дії підлягають постійному впровадженню нових середників бою, вимагають зміни форм його. Поява цих середників повинна бути своєчасно передбачена, вплив їх на форми бою правильно оцінений та швидко використаний.

Під час війни створюються найрізноманітніші ситуації. Вони часто несподівано змінюються та в рідких випадках дають себе передбачити. Неврахування значення положення часто викликає важливі наслідки. Власна воля натрапляє на опір незалежної волі ворога. Помилки і непорозуміння є щоденним явищем на війні. Наука про ведення війни не дає змоги в достатній спосіб охопити всі ситуації в рамі приписів. Підстави, які дають приписи, повинні бути застосовані відповідно до обставин. Просте та послідовне переведення дії дасть найбільшу певність для досягнення мети. Війна виєтавляє кожного військовика під найтяжчу пробу духової та фізичної витривалості, а тому на війні властивості характеру мають більшу вартість як розумування. Дуже часто на полі бою визначається той, хто в часі спокою був непомітний.

Командування вимагає розсудливих, ясно думаючих та передбачуючих командних одиниць, обдарованих прикметами самостійності, витривалості та рішучості під час проведення чину. Командир повинен відзначатися непохитністю при змінах воєнного щастя та твердим розумінням покладеної на нього відповідальності. Офіцер мусить бути командиром і вихователем. Крім знання людини, почуття справедливості, він повинен переважати в знанні, досвіді, традиційній повазі, самоопануванні та високій витривалості. Особистий приклад заховання офіцера та призначення на командні ставовища вояків мають великий вплив на відділ. Командир, який в обличчі ворога зберігає зимну кров і є відважним, завжди поведе відділ вперед. Та поза цими рисами командир повинен найти дорогу до сердець своїх підвладних та здобути довір'я через зрозуміння їх думок, радощів і клопотів, як рівнож через невсипушу опіку. Взаємне до-

вір"я в біді та небезпеці буде найкращим і найпевнішим під-
ложням для плекання мужности.

Кожний командир при всіх обставинах без страху за відпо-
відальність мусить взяти силу своєї особистості/авторитет/.
Усвідомлення відповідальности є найвидатнішою рисою власти-
востей командира. Одначе це не повинно приводити до здійсне-
ння власних рішень без огляду на цілість або до неточности
викання наказів. Рівнож не мусить бути допущена злосливість
замість послуху. Самостійність не мусить допровадити до необ-
межености в діях, натомість, самостійність, яка тримається в
правильних межах, є запорукою успіху.

Помимо великих досягнень воєнної техніки, вартість мужчи-
ни-воєняка залишається і надалі рішальною: її значення вирос-
ло через одиночний бій. Сучасний простір поля бою вимагає са-
мостійно думаючих та діючих бійців, просякнутих переконанням
успіху, які кожне положення використають обмірковано і холодо-
кровно-спокійно. Призвичаєння до фізичних труднощів, безог-
лядність відносно себе, сила волі, самодовір"я та відвага ро-
ють мужчину здібним до поборвання найтяжчих труднощів.
Вартість командира і мужчини означає бойову вартість відді-
лу, яка доповнюється зброєю. Вищезгадана бойова вартість від-
ділу вирівнює численні недотягнення. Що вищою є бойова вар-
тість, то міцніші підстави для ведення бою. Продумане ведення
бою та бойова вартість відділу є певною запорукою перемоги.

Командири мусять жити з відділами, разом з ними переноси-
ти небезпеку, недостатки, радість та терпіння. Тільки тоді мо-
жуть вони оцінити бойову вартість відділу та ставити певні
вимоги.

Правдивий мужчина-воєняк понесе відповідальність не тільки
за себе, а також за своїх товаришів. Хто більше обізнаний та
витривалий, той мусить необізнаного та слабшого учити та про-
вадити. Тільки з такої засади виплекується почуття правдивої
товариськості, яка є рівноважником між командиром і бійцем та
поміж бійцями. Відділ, що спаяний поверхово, а не через вихо-
вання та вишкільну працю, - в важливих моментах під вражен-
ням несподіваних випадків легко заломлюється. Тому, ще під час
спокою, нарівні з вишколом, належить звернути важку увагу на
утримання духової моці та плекання мужности. : бою"язком кож-
ного командира є виступати з найгострішими мірами проти
упадку мужности, перекручень, грабунків, паніки та інших шкід-

ливих впливів. Треба весь час пам'ятати, що мужність є головною основою війська.

Міць відділу мусить бути збережена свіжою для найважливіших завдань у вирішальному моменті. Командир, який непотрібно тримає відділ в напруженні, несе відповідальність за наслідки. Використання сил в бою повинно відповідати меті. Невикональні вимоги підривають довіру до командира та шкодять духові відділу. Від командира до наймолодшого бійця вимагається самопосягання духової, розумової та фізичної. Тільки тоді може бути доведена здібність відділу до виконання відповідальних завдань. Тільки тоді виховуються вояки, які в годину небезпеки виявляють рішучість та потягнуть за собою слабших товаришів до чину. Рішучість дії є першою вимогою війни. Кожен вояк від найвишого командира до наймолодшого бійця мусить собі усвідомити, що занедбаня та вагання більше обтяжують, як помилки.

"Великий чин наших лицарів вчить вірності ідеалам і вмінню підпорядковуватись. Тільки вірність і слухняність творять передумови успіху національної боротьби".

С. ПЕТЛЮРА.

/"Пам'яті полеглих за державність"./

Шполк. В. Татарський.

КОРПУС ПІДСТАРШИН.

Підстаршини є хребтом кожної армії. Чим кращий підстаршина, тим краща армія, і тому у всіх модерних арміях звернуто особливу увагу на підбір кандидатів до підстаршинських кадрів у війську. Протягом своєї довголітньої військової служби я перебував у різних арміях і мав можливість приглянутися до підстаршинського складу їх. Особливо можна було добре пізнати підстаршин польської армії, що в своїх рядах мала їх з різних армій і формацій, які різнилися між собою

не лише вишколом, але і психологічно. Під цим поглядом підстаршин польської армії можна було поділити на 5 категорій: підстаршини з німецької, австріяцької, російської армії, з польських легіонів і чисто польського вишколу і виховання.

Не буду тут подавати характеристику всіх цих категорій, одне лише подам, що підстаршини з трьох перших категорій були добре дисципліновані, сумлінні в виконанні своїх обов'язків, натомість здебільшого мало інтелігентні і без ініціативи. З четвертої категорії підстаршин було досить мало, бо більшість з них по закінченні першої світової війни авансувало до ранги старшинської, а ті, що залишились і далі підстаршинами, мали пер-січний позем.

Найцікавішою категорією була п'ята, що вже була продуктом чисто польського вишколу і виховання і в більшості не посідала добрих сторін підстаршин перших трьох груп. Коли кандидат хотів лишитись кадровим підстаршиною, то, маючи відповідну освіту по скінченні полкової підстаршинської школи та пізніше різних додаткових курсів, мусів в полку прослужити два роки надтерміновим.

Командири сотень і куренів мали змогу всебічно придивитися до них чи то в полі, чи на викладовій залі, чи поза службою. Беручи під увагу, що такий підстаршина впродовж своєї надтермінової служби мав різних командирів сотень і куренів, - оцінка його як підстаршини випадала досить вдалою.

З огляду на безробіття в бувшій Польщі і на досить високу підстаршинську платню /платня капраля-ройового/, що рівнялася платні сільського учителя, а в загальному навіть її перевищувала, - охочих лишатися підстаршинами було багато, навіть осіб з добрими кваліфікаціями. З огляду на характер сучасної війни і на ту роль, яку в війську мав виконувати підстаршина, його від самого початку школилося на командира і інструктора.

Надтерміновим підстаршинам давалося вже самостійно вишколювати свій рій як в полі, так і в інших ділянках військового знання. Вони в першу чергу відповідали за бойове вишколення стрільця свого рю, за вишкіл стрілецький рю, за муштру, вартівничу службу і т.ін. Командири чоти чи сотні лише контролювали їх. Метода ця було дуже добра, бо крім самостійності і самопевності виробляла ініціативу, а це давало поштовх до конкуренції. Зрозуміло, що не всі кандидати на кадрових підстаршин залишалися ними, бо великий процент, замість залишатися в кад-

рах полку, відсилалися до резерви і треба було бачити як сотенні під час весняного поділу ~~воввали за підстаршин~~ до сотень, бо ж чим ліпших діставали підстаршин, тим кращою була їх сотня.

Під час другої світової війни я мав у себе підстаршин з бувшої польської, советської, чеської армії і підстаршин найновішого вишколу. Ці останні були добрими підстаршинами, але бракувало їм власної ініціативи, в багатьох випадках вони розгублювалися і були безпорадні. Особливо виявлялося це під час військових дій, коли вони мусіли виконувати самостійно певне завдання. На загал це були добрі підстаршини, бракувало їм лише досвіду.

В майбутній українській армії ми, як колись поляки, будемо мати теж кілька категорій підстаршин, як наприклад: з бувшої польської, советської, чеської, трохи румунської і з української армії /I-ша Укр. Дивізія/. Завданням нашим буде як скоріше знівелювати між ними ті різниці, які випливають з факту приналежності до різних армій, а тим самим і з різним вихованням і вишколом та витворити одностайний тип українського підстаршини, який буде хребтом української армії.

"Наша вірність тим ідеям, за які голови поклали незабутні лицарі оружної боротьби за українську державність з часів 1917 - 1920 рр. - буде найкращою пошаною до світлої пам'яті тих, до великого чину їх життя..."

С. ПЕТЛЮРА.

/"Пам"яті поляглих за державність"./

"У вогні перетоплюється залізо у сталь, у боротьбі перетворюється народ у націю."

Є. КОНОВАЛЕЦЬ.

СТРАТЕГІЯ МАЙБУТЬОЇ ВІЙНИ.

/Продовження/

Нам, воюючим, уже відомо, що військові дії в другій світовій війні в Європі були цілком узгоджені з операціями на середньому сході.

Треба вважати, що стратегічна лінія на середньому сході, звідки правдоподібно розпочнуться військові дії, якраз лежить на просторах південного Кавказу - між Чорним та Каспійським морем. З цього стратегічного пункту СРСР можуть легко вдарити своїми потужними силами і поставити під загрозу Турцію і весь середній схід, і можуть вийти на узбережжя Середземного моря, захопити Суецький канал, другу дуже поважну життєву точку Середземного моря.

Другий напрямок удару червоної армії буде на південному заході, щоб зайняти Туреччину і взяти під свою опіку Босфор. Це було мрією всіх білих і червоних царів Росії.

Третій удар буде на південний схід - советські війська можуть дуже швидко пройти через Месопотамію і опанувати Перську затоку, а звідти дуже легко буде провадити акцію на Індію.

Може бути й другий стратегічний наступ на середньому сході, це могла б бути лінія з Советсько-Іранського кордону. З цього вихідного становища червона армія напрямо може вдарити на південний захід і південний схід і цим підсилила б ліве крило Кавказької групи, а також могла б легко вдертися до Індії, бо як показала нам Палестинська війна - арабські війська дуже слабо вишколені і не мають бойового духа, щоб могли протиставитись червоній армії. Це єдина стратегія, на яку советська армія могла б зважитися на середньому сході, бо в іншому випадкові вона могла б мати слідуєчі стратегічні перешкоди:

1. Оборонна лінія англо-саксів після втрати Гібралтару і Суецького каналу, тоді йшла б серединою Африканського континенту по лінії Дахар і Джібуті.

2. Декілька стратегічних точок в Середземному морі, як наприклад: острів Мальта, а також Італія, Греція і вся північна Африка були б під контролем СРСР і вони примушені були б до повільного виснаження і завдяки їх ізольованості, а потім мо-

гла б наступити капітуляція.

3. Цілковита ізоляція життєвої артерії в Британії - Червоне море, Суєзький канал, Гібралтар, а тоді Англія мусіла б користуватися окружним шляхом, навкруги південної Африки.

Нам невідомі таємні стратегічні плани, які мають Совети до дій на сході. Тимчасова слабкість Советів на морі і в повітрі не дає покищо їм змоги проникнути від Владивостоку аж до Голяндської Індії і Океану. Повітряні і морські бази Советів, що зараз існують у Сибіру, Манчжурії і Північній Кореї занадто слабкі, щоб могли окупувати навіть Алеутські острови. Можлива окупація суходолом території Китаю, але це не дасть рішучого успіху. А тому можна вважати, що советське командування залишить наразі Далеко-Східній фронт як третю точку своєї стратегії в майбутній війні і зосередить свої сили переважно в районі Середземного моря. Тільки Совети, при наявності могутніх наземних сил могли б успішно змагатися за 3 континенти: Європу, Азію, Африку. Але для цього необхідно мати потужну флоту і летунство.

Чи в такому випадку Совети одержують рішучу перемогу в майбутній світовій війні?

Треба взяти на увагу, що сили англо-саксів розташовані в північній та південній Африці, на Британських островах, у південній Африці, в Австралії, а також на інших територіях великої економічної ваги. Советське командування з цими фактами повинно рахуватись.

Для англо-саксів утрата Європи була б прикрою несподіванкою, але це не значило б, що війна програна.

Чи Совети могли б належно зустріти наступ англо-американців в Європі?

В цьому, власне, й полягає ключ до перемоги в майбутній світовій війні. Наврядподібно, стратегія англо-американських сил в майбутній війні залежатиме головним чином від тих успіхів, з якими Совети будуть провадити наступ в Західній Європі і на середнім сході. У випадку просунення червоної армії аж до Гібралтару на заході і до Суєзького каналу на сході, сили англо-американські будуть відбирати в Советів спочатку басейн Середземного моря, а також утречені простори середнього сходу, тобто Єгипет і Месопотамію.

Зовсім у іншому вигляді постає картина Далекосхідніх дій, тому що не може бути думки, щоб Америка втратила свої стратегічні бази - Алеутські острови. /Закінчення буде./

Майор Л. Василів.

Розв'язання I-ої частини тактичної справи.

О годині 21³⁰ 3.7. II/30 сП одержав полковий наказ.

Заходи командира куреня.

1/ По одержанні наказу командир куреня знайомиться із змістом полкового наказу, після чого наказує викликати командирів сотень і начальника постачання на год. 22³⁰.

2/ Командир куреня разом з ад'ютантом студіює полковий наказ, устійнює провідну думку та на підставі даних про ворога, власного положення, терену та завдань приймає рішення.

3/ Прибулим о год. 22³⁰ командирам сотень командир куреня подає ситуацію, обговорює по карті терен наступу і спосіб діяння та дає слідуєчий усний наказ:

1/ Положення ворога як у полковому наказі.

2/ I/30 сП 4.7, год 4.15 наступатиме в рамках полку. Для неї сподіваности наступу до год. 3³⁰ 4.7 осягнути вихідне становище, передній край якого лежить на західній околиці лісу, що тягнеться вздовж шосе Красне-Підгірне. З цих становищ сотні при підтримці тяжкої зброї і артилерії на мій наказ розпочнуть наступ, здобудуть панівну висоту 395³, опанують переправу на р. Плотва біля с. Борисовка та утворять мостовий причілок. Лінія розмежування для 5/30 сП з правої сторони: від стику шосе Красне-Підгірне, польова дорога вздовж південної околиці лісу, хут. Безіменний, висота 400. З лівої сторони: від шосе Красне-Підгірне між загайниками, що на захід від передньої лінії вихідних становищ, висоти 395³. 6/30 сП з правої сторони: від 5/30 сП, з лівої сторони: шосе м. Коритків - с. Борисовка, с. Борисовка влучно. - 7/30 сП і решта 8/30 сП, в курінному резерві, осягнуть до 3³⁰ район поготівля, висота 500, в лісі на північ від шосе м. Коритків - с. Борисовка.

3/ Бойова розвідка від 5 і 6 сотень після відкинення ворожих бойових постів на головне вороже поле розпізнає переправу в с. Борисовка. Патруль піонерів переведе розпізнавання перед пілля і по можливості очистить від мінових перешкод.

4/ Наступ підтримує артилерія і тяжка зброя як в полковому наказі:

До того: 1/Т.П.Г./ 14 АП - обсерватор на командному пункті куреня. Чота /П.Г./ 13/30 сП і чота /П.П.Г./ 14/30 сП підтримують наступ сотень. 8/30 сП приділить по одній хоті до 5 і 6

- сотень. 6/
- 5/ Бойовий обоз: лісова дорога Устиновка, висота 461 на північному сході і від цієї висоти.
 - 6/ Пункт постачання амуніцією в лісі на північно-східнім схилі висоти 500.
 - 7/ Світляні сигнали як у полковім наказі.
 - 8/ Перев'язувальний пункт: стик шосе Нагірне-Борисовка з лісовою дорогою.
 - 9/ Командний пункт куреня: стик шосе Підгірне-Красне з польовою дорогою на хутір Безіменний. Пізніше по дорозі до висоти 40000.

Писемне підтвердження усного наказу буде подано пізніше.

По закінченні відправи командир куреня питає, чи всі зрозуміли. Звіряють годинники, після чого командири сотень відмаршувують до своїх сотень. /Відправа тривала 30 хвилин./

Всі пп. Старшини від підпоручника до сотника пророблять порядження командира сотень по прибутті до своїх частин та видадуть наказ командира сотні до маршу і заняття вихідних становищ. Підстаршини пророблять обов'язки в витворенні ситуації для бунчужного сотні та чотових.

Розв'язання повшого і підтвердження наказу буде подано в наступному числі Бюлетеня.

ЦІКАВА ВСЯЧИНА.

На полуднево-східнім побережжі Англії існує передбачене в бюджеті одного з надбережних міст, постійне становище вартівника, завданням якого є ствердження, чи не зближається до берегів Англії французька фльота. Звичай цей існує від часів Наполеона.

В Філадельфії, в зоологічній парку оплачується спеціального працівника, який кілька разів на день чистить панцири черепах.

В одній місцевості під Атенами в Греції, якийсь дотепний грек заложив годівлю павуків, які пожирають блощиць. Цих павуків він продає власникам мешкань, в яких повно блощиць, за досить високу ціну.

На земній кулі знаходиться близько півтора мільярда кубі-

чних кілометрів води. Ця вода повільно випаровується. Якби людськість могла використати силу паруючої води на земній кулі, це дало б силу понад 500 біліонів парових коней. Яка це велика сила, може свідчити той факт, що найбільші сильники Дізеля витворюють силу близько 20 тисяч парових коней, а найсильніші парові турбіни світу витворюють енергію близько 500 тисяч парових коней.

ХРАБРИ І КАВЕТЕРАНА.

Н.Ульм. З ініціативи місцевого відділу С.У.В. і громадського комітету, була перепроведена святочна збірка для хворих і бідніших комбатантів.

Підп. Татарський в присутності Начальника Відділу С.У.В., поручника Дзябинського, роздав святочні подарунки зібраним в приміщенні Головної Управи С.У.В. хворим і потребуючим комбатантам в числі 14 осіб.

Слід відмітити працю комбатанта Ребрика, який зайнявся збіркою дарів.

Н.Ульм. 27.ІV. 1949. в Відділі С.У.В. відбулися загальні річні збори на яких була вибрана Нова Управа в наступному складі: Начальник Відділу - сотник Трегубенко Ів., Заступник і керівник організаційного відділу - комб. Марбляк І., Культ.-освітній відділ - підп. Дзябинський, фінансовий референт - підп. Гаркуша, Секретар - комб. Никитюк, Контрольна комісія: Голова - Леній, секретар - Бобирів, член - Лукаш.

Уступаючій Управі загальні збори уділили абсолюторію, а Начальникові Відділу пор. Сачківському, крім цього, висловили подяку за жертвену працю на користь Відділу С.У.В.

ПОВІДОМЛЕННЯ ГОЛОВНОЇ УПРАВИ С.У.В.

Ганебний вчинок. Пан, який іменує себе сотником і інженером, Митинський Ростислав, з Відділу Ноймаркт в знак протесту, що Головна Управа С.У.В. перевидала "Історію Збройних Сил" Стефанівича, в якій йому не подобався останній розділ, де подано про Гетьманування Скоропадського, - вийшов з С.У.В. і повернув збешену

шену відзнаку С.У.В., ламаючи її, як рівнож поламав і український Державний Герб - Тризуб.

Цей негідний вчинок недобитої військами Директорії "кірпічовщини" повинні осудити всі бувші Українські воїни без огляду на політичні переконання. Такий людині немає місця серед Українського Громадянства.

Просимо всі українські газети в Німеччині і закордоном передрукувати це повідомлення.

Список виключених членів по відділах С.У.В.

Відділ Н.Ульм: 1/Голубицький Максим, 2/Шульга Данило, 3/Деменко Андрій, 4/Котенко Павло, - за деструктивну роботу в організації С.У.В. і порушення статуту.

Відділ Галендорф: 1/Кірпас Григорій, 2/Островський Микола, 3/Ємченко Яків, 4/Шаповаленко Федір, - за порушення статуту.

Відділ Ноймаркт: 1/Панасюк Т., 2/Ірочко В., 3/Хімниць А., 4/Захарко М., 5/Мілянко А., - за порушення статуту.

Відділ Корбах: 1/Будзо, 2/Демкович Степан, - за порушення статуту.

Відділ Гіссен: 1/Довгополенко Захар - за порушення статуту.

Відділ Етлінген: 1/Степовий Микола, 2/Новицький Матвій.

Відділ Шляйсгайм: 1/Лобай П., 2/Черевченко П., 3/Візір П., 4/Кравчук Федір, 5/Галько Олекса, 6/Руденко Т., 7/Щепетильник, 8/Нестеренко Вол., 9/Німчин О., 10/Щербина Ф.

Всі виключені втрачають право на ношення відзнаки С.У.В., а видані їм ветеранські книжки втрачають свою важність.

Від Редакції.

Через недогляд коректури, вкралася прикра помилка: в статті "Полк. Євген Коновалець", початок передостаннього абзацу -- надруковано "29", має бути "28".

До всіх членів С.У.В. Головна Управа ВСУ.В. Випадує, що депешатиків з обов'язковості за 1. і 2. числа, не буде можливості випустити 3. число Бюлетеня. Тому проситься про негайне вирівняння всієї заборгованості за попередні числа Бюлетеня.